

1 Βάρος της απόδειξης

1.1 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν το βάρος της απόδειξης;

Το βάρος της απόδειξης απορρέει από το «βάρος του ισχυρισμού», που επί της ουσίας καθορίζεται από τη νομική διάταξη στη βάση της οποίας θα επιβληθεί ένα δικαίωμα ενώπιον του δικαστηρίου ιδίως, πρόκειται για το πλέγμα των πραγματικών περιστατικών των οποίων πρέπει να γίνει επίκληση σε μια συγκεκριμένη υπόθεση. Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας ορίζει ότι ο κάθε διάδικος οφείλει να αποδείξει τις αξιώσεις του προσδιορίζοντας τις οικείες αποδείξεις – η εν λόγω υποχρέωση είναι γνωστή ως «βάρος της απόδειξης». Ο γενικός κανόνας είναι ότι κάθε πρόσωπο που προβάλλει μια αξίωση ως προς μια συγκεκριμένη υπόθεση φέρει το βάρος της απόδειξης.

Όλοι οι διάδικοι οφείλουν να εκπληρώσουν την υποχρέωση του βάρους του ισχυρισμού και της απόδειξης στο μέτρο των αξιώσεών τους. Εάν τα πραγματικά περιστατικά που επικαλείται ένας διάδικος και τα αποδεικτικά στοιχεία που προτείνει είναι ανακριβή, το δικαστήριο υποχρεούται να ενημερώσει σχετικά τον διάδικο.

Εάν το δικαστήριο κρίνει ότι τα πραγματικά περιστατικά που αξιώνει οποιοσδήποτε διάδικος δεν έχουν αποδειχθεί σε δίκη κατ' αντιμωλιάν, το δικαστήριο οφείλει να ενημερώσει τον εν λόγω διάδικο ότι πρέπει να προταθούν αποδείξεις προς υποστήριξη όλων των αξιώσεων και ότι εάν ο εν λόγω διάδικος δεν εκπληρώσει την εν λόγω υποχρέωση μπορεί να ηττηθεί. Ωστόσο, το δικαστήριο καλείται να πραγματοποιεί την εν λόγω ενημέρωση μόνον στις συζητήσεις στο ακροατήριο και όχι με δικαστικά έγγραφα προς τους διαδίκους (λ.χ. με κλήτευση).

1.2 Υπάρχουν κανόνες που εξαιρούν ορισμένα πραγματικά περιστατικά από το βάρος της απόδειξης; Σε ποιες περιπτώσεις; Είναι δυνατό στις περιπτώσεις αυτές να προσκομισθούν αποδείξεις περί της μη ισχύος συγκεκριμένου νόμιμου τεκμηρίου;

Δεν απαιτείται η προσκόμιση αποδείξεων για πραγματικά περιστατικά που είναι ευρέως γνωστά (δηλαδή για πραγματικά περιστατικά που είναι γνωστά σε μια ευρεία ομάδα ανθρώπων σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο) ή για περιστατικά που είναι γνωστά στο δικαστήριο από τις δραστηριότητές του, καθώς και για τη νομοθεσία που έχει δημοσιευθεί ή μνημονευθεί στη Συλλογή Νόμων της Τσεχικής Δημοκρατίας. Το δικαστήριο μπορεί να αποκτήσει γνώση του αλλοδαπού δικαίου με δική του έρευνα, μέσω υπομνήματος του Υπουργείου Δικαιοσύνης έπειτα από αίτημα του δικαστηρίου ή μέσω γνωμοδότησης πραγματογνώμονα ή αιτήματος σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες. Όλα τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά μπορεί να ανατραπούν με πρόταση διεξαγωγής αποδείξεων.

Για ορισμένες κατηγορίες πραγματικών περιστατικών, ο νόμος μπορεί να θεσπίζει νόμιμο τεκμήριο. Μπορεί να διατίθενται μαχητά τεκμήρια που να επιτρέπουν την ανταπόδειξη, και κατ' εξαίρεση, αμάχητα τεκμήρια που να μην επιτρέπουν την ανταπόδειξη. Το δικαστήριο θεωρεί ότι ένα μαχητό τεκμήριο έχει αποδειχθεί εάν κανείς διάδικος δεν προτείνει αποδείξεις για να αντικρούσει το τεκμήριο και επομένως δεν επιτύχει την ανταπόδειξη κατά τη διάρκεια της δίκης. Ως προς ορισμένα μαχητά τεκμήρια, η ανταπόδειξη επιτρέπεται μόνον εντός μιας νόμιμης προθεσμίας.

Το δικαστήριο δεσμεύεται από τις αποφάσεις των αρμόδιων αρχών περί τέλεσης ενός ποινικού αδικήματος, παραπτώματος ή άλλης διοικητικής παράβασης που τιμωρείται βάσει ειδικών κανονισμών και τις αποφάσεις για το πρόσωπο που την τέλεσε. Το δικαστήριο δεσμεύεται επίσης από τις αποφάσεις περί καθορισμού της προσωπικής κατάστασης. Ωστόσο, το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από απόφαση περί τέλεσης ενός αδικήματος ή από απόφαση για το υπαίτιο πρόσωπο εάν η απόφαση εκδόθηκε στο πλαίσιο της επί τόπου διαδικασίας. Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από καμιά άλλη ποινική απόφαση ή απόφαση επί διοικητικής παράβασης.

Ειδικός τύπος μαχητών τεκμηρίων είναι τα πραγματικά περιστατικά που υποδεικνύουν την άμεση ή έμμεση διακριτική μεταχείριση σε βάρος του διαδίκου λόγω φύλου, φυλής, θρησκείας ή άλλων περιστάσεων. Σ' αυτή την περίπτωση το βάρος της απόδειξης φέρει ο αντίδικος, που καλείται να αποδείξει ότι ο διάδικος δεν υπέστη τη διακριτική μεταχείριση.

Οι πράξεις που εκδίδονται από τα δικαστήρια της Τσεχικής Δημοκρατίας ή άλλη κρατική αρχή στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους και οι πράξεις που ο νόμος κηρύσσει δημόσιες συνιστούν επιβεβαιωμένα κανονισμό ή δήλωση της αρχής που εξέδωσε την πράξη (εκτός αν άλλως αποδειχθεί), και επίσης επιβεβαιώνουν την αλήθεια των πραγματικών περιστατικών που επιβεβαιώνονται ή πιστοποιούνται σ' αυτές. Το βάρος της απόδειξης των πραγματικών περιστατικών που αποδεικνύονται με δημόσια έγγραφα φέρει ο διάδικος που προτίθεται να προσβάλει τη γνησιότητα των εν λόγω δημόσιων εγγράφων. Αντιθέτως, σε περίπτωση ιδιωτικών εγγράφων, το βάρος της απόδειξης φέρει ο διάδικος που τα επικαλείται. Εάν ο διάδικος τεκμηριώσει τις αξιώσεις του με ιδιωτικό έγγραφο και ο αντίδικος προσβάλει τη γνησιότητα ή την ορθότητα αυτού, το βάρος της απόδειξης μετατίθεται εκ νέου στον διάδικο που έχει προτείνει την εν λόγω απόδειξη, ο οποίος στη συνέχεια πρέπει να τεκμηριώσει τις αξιώσεις του με άλλον τρόπο.

Κατά κανόνα, οι ταυτόσημες αξιώσεις των διαδίκων δεν χρειάζονται απόδειξη και το δικαστήριο τις αντιμετωπίζει ως δικαστικά ευρήματα.

1.3 Σε ποιο βαθμό πρέπει το δικαστήριο να πεισθεί για ένα πραγματικό περιστατικό ώστε να βασίσει την απόφασή του στην ύπαρξη αυτού του πραγματικού περιστατικού;

Στις δίκες εφαρμόζεται η αρχή της ελεύθερης εκτίμησης των αποδείξεων, δηλαδή ο νόμος δεν ορίζει τα ακριβή όρια που καθορίζουν πότε ένα δικαστήριο πρέπει να κάνει δεκτό ένα πραγματικό περιστατικό ως αποδεδειγμένο ή όχι. Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας ορίζει ότι «το δικαστήριο αξιολογεί τις αποδείξεις κατά τη διακριτική του ευχέρεια, εξετάζει κάθε αποδεικτικό στοιχείο ξεχωριστά και όλες τις αποδείξεις στο κοινό τους πλαίσιο το δικαστήριο λαμβάνει δεόντως υπόψη κάθε τι που προκύπτει κατά τη διάρκεια της δίκης, περιλαμβανομένων των πραγματικών περιστατικών που πρόβλεψαν οι διάδικοι». Το δικαστήριο εκδίδει την απόφασή του σύμφωνα με τα ευρήματά του. Από τα ευρήματα προκύπτει μια κατάσταση για την οποία δεν υπάρχουν εύλογες ή θεμιτές αμφιβολίες.

Εν γένει, εάν από την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων προκύψει ότι δεν είναι εφικτή η επιβεβαίωση ή η άρνηση της αλήθειας των ισχυρισμών, η απόφαση θα εκδοθεί κατά του διαδίκου που έπρεπε να αποδείξει την αλήθεια των ισχυρισμών του.

2 Διεξαγωγή αποδείξεων

2.1 Απαιτείται πάντοτε αίτηση διαδίκου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων ή μπορεί ο δικαστής σε ορισμένες περιπτώσεις να πραγματοποιήσει τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτεπαγγέλτως;

Γενική αρχή στις δίκες κατ' αντιμωλιάν είναι ότι το δικαστήριο διεξάγει μόνον τις αποδείξεις που προτείνουν οι διάδικοι. Ωστόσο, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι ορισμένες αποδείξεις δεν θα διεξαχθούν – κατά κανόνα εάν κρίνει ότι το επίδικο πραγματικό περιστατικό έχει αποδειχθεί. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να διεξάγει άλλες αποδείξεις από αυτές που έχουν προτείνει οι διάδικοι σε υποθέσεις που είναι αναγκαία η απόδειξη των πραγματικών

περιστατικών και εφόσον προκύπτει από το περιεχόμενο του φακέλου. Εάν οι διάδικοι δεν προσδιορίσουν τις αποδείξεις που απαιτούνται για την τεκμηρίωση των αξιώσεών τους, το δικαστήριο βασίζει την εξέταση των πραγματικών περιστατικών στις αποδείξεις που έχουν διεξαχθεί. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να θεωρήσει τις ταυτόσημες αξιώσεις των διαδίκων ως δικαστικά ευρήματα.

Αντιθέτως, στη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, δηλαδή σε υποθέσεις στις οποίες η δίκη μπορεί να ξεκινήσει από το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως, καθώς και σε ορισμένες άλλες διαδικασίες, το δικαστήριο υποχρεούται επίσης να διεξάγει και άλλες αποδείξεις που είναι αναγκαίες για την απόδειξη των πραγματικών περιστατικών, εκτός από όσες έχουν προτείνει οι διάδικοι.

2.2 Ποιες είναι οι ενέργειες μετά την έγκριση της αίτησης διαδίκου σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων;

Το δικαστήριο διεξάγει αποδείξεις κατά τη διάρκεια των συζητήσεων στο ακροατήριο. Εάν είναι εφικτό, μπορεί να ζητηθεί από άλλο δικαστήριο η διεξαγωγή αποδείξεων, ή ο πρόεδρος της σύνθεσης, με εντολή του τμήματος, μπορεί να διεξάγει τις αποδείξεις εκτός της συζήτησης (αυτό επίσης εξαρτάται από το είδος της απόδειξης, κ.ο.κ.). Οι διάδικοι έχουν δικαίωμα να είναι παρόντες κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων. Τα αποτελέσματα της διεξαγωγής των αποδείξεων πρέπει πάντοτε να γνωστοποιούνται μετά τη συζήτηση. Οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να σχολιάσουν κάθε αποδεικτικό στοιχείο που κατατέθηκε.

2.3 Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί το δικαστήριο να απορρίψει αίτηση διαδίκου για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων;

Το δικαστήριο αποφασίζει ποιες αποδείξεις θα διεξαγάγει. Η απόφαση του δικαστηρίου να μην εξετάσει συγκεκριμένες αποδείξεις που έχουν προταθεί πρέπει να είναι δεόντως τεκμηριωμένη. Γενικά, το δικαστήριο δεν διεξάγει αποδείξεις που κατά την κρίση του δεν μπορούν να βοηθήσουν στη διαλεύκανση της υπόθεσης (με σκοπό την αποτροπή της άσκοπης διεξαγωγής αποδείξεων) ούτε διεξάγει αποδείξεις που θα ήταν δυσανάλογα δαπανηρές σε σχέση με το ποσό της επίδικης αξίωσης ή σε περίπτωση που το ποσό της αξίωσης δεν μπορεί να καθοριστεί καθόλου. Οι διάδικοι οφείλουν να προτείνουν συγκεκριμένες αποδείξεις, δηλαδή να κατονομάσουν τους μάρτυρες, να παράσχουν άλλες πληροφορίες ταυτοποίησης και να ορίσουν τις αξιώσεις ως προς τις οποίες θα καταθέσει ο μάρτυρας, προκειμένου να μπορέσει το δικαστήριο να αξιολογήσει με σαφήνεια ποιες αποδείξεις θα διεξαγάγει οι διάδικοι οφείλουν επίσης να προσδιορίσουν τις γραπτές αποδείξεις ή να ορίσουν την έκταση του ζητήματος επί του οποίου θα αποφανθεί ένας πραγματογνώμονας με τη γνωμοδότησή του.

2.4 Ποια είναι τα διάφορα αποδεικτικά μέσα;

Όλα τα μέσα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον καθορισμό των πραγματικών περιστατικών μιας υπόθεσης μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως αποδείξεις. Σ' αυτά περιλαμβάνονται ιδίως: η εξέταση μαρτύρων, η πραγματογνωμοσύνη, οι εκθέσεις και οι δηλώσεις των αρχών και των φυσικών και νομικών προσώπων, οι πράξεις των συμβολαιογράφων και των δικαστικών επιμελητών και άλλα έγγραφα, η εξέταση και η υποβολή ερωτήσεων στους διαδίκους.

2.5 Ποιες είναι οι μέθοδοι συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων από την κατάθεση μαρτύρων και σε τι διαφέρουν από τη συγκέντρωση αποδείξεων που προέρχονται από πραγματογνώμονα; Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την υποβολή γραπτών αποδεικτικών στοιχείων και εκθέσεων/γνωμοδοτήσεων πραγματογνώμωνων;

Κάθε φυσικό πρόσωπο που δεν είναι διάδικος σε δίκη υποχρεούται να προσέλθει στο δικαστήριο εάν κλητευθεί και να καταθέσει ως μάρτυρας. Ο μάρτυρας καταθέτει για όσα έχει βιώσει και αντιληφθεί. Οφείλει να πει την αλήθεια και να μην αποκρύψει κανένα στοιχείο. Οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν μόνον σε περιπτώσεις που η εν λόγω κατάθεση θα επέφερε τον κίνδυνο ποινικής δίωξης των ιδίων ή των οικείων τους το δικαστήριο αποφασίζει για το αν είναι δικαιολογημένοι οι λόγοι άρνησης της κατάθεσης. Κατά την έναρξη της εξέτασης, πρέπει να εξακριβωθεί η ταυτότητα του μάρτυρα και οι περιστάσεις που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την αξιοπιστία του. Οι μάρτυρες θα πρέπει επίσης να ενημερωθούν για τη σπουδαιότητα της κατάθεσής τους, τα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις τους και τις ποινικές συνέπειες της ψευδομαρτυρίας. Ο πρόεδρος της σύνθεσης ζητά από τους μάρτυρες να περιγράψουν όλα όσα γνωρίζουν για το υπό διερεύνηση θέμα. Στη συνέχεια ο δικαστής τους θέτει τις ερωτήσεις που είναι αναγκαίες για τη συμπλήρωση και διευκρίνιση της κατάθεσής τους. Ερωτήσεις μπορούν επίσης να θέσουν τα μέλη του τμήματος και, με την άδεια του προέδρου, οι διάδικοι και οι πραγματογνώμονες.

Η προσκόμιση αποδείξεων μέσω πραγματογνώμωνων είναι διαφορετική, κυρίως επειδή στις περισσότερες περιπτώσεις οι πραγματογνώμονες συντάσσουν γραπτή έκθεση πραγματογνωμοσύνης και στη συνέχεια κατά κανόνα τη σχολιάζουν προφορικά. Η απόδειξη με πραγματογνωμοσύνη διεξάγεται όποτε απαιτείται η αξιολόγηση περιστάσεων που προϋποθέτουν εμπειρογνωσία. Η έκθεση πραγματογνωμοσύνης αποτελείται από τρία μέρη: το εύρημα, στο οποίο ο πραγματογνώμονας περιγράφει τις περιστάσεις που έχει εξετάσει τη γνωμοδότηση, που περιλαμβάνει την εκτίμηση του πραγματογνώμονα (τα πορίσματα του πραγματογνώμονα) και τη ρήτρα του πραγματογνώμονα. Κατά κανόνα, οι πραγματογνώμονες θέτουν συγκεκριμένες ερωτήσεις που ορίζει το δικαστήριο, εκτός αν η πραγματογνωμοσύνη υπόκειται σε νομικούς περιορισμούς (ειδικά στο πεδίο του εταιρικού δικαίου). Οι πραγματογνώμονες διορίζονται από το δικαστήριο κατόπιν επιλογής από ένα μητρώο πραγματογνώμωνων και διεργηθέντων (που τηρείται από τα περιφερειακά δικαστήρια). Οι πραγματογνώμονες δικαιούνται χρηματική αποζημίωση για την κατάρτιση μιας εκτίμησης ή γνωμοδότησης, εφόσον ορίζεται από την οικεία νομοθεσία.

Ο πρόεδρος της σύνθεσης μπορεί να διατάξει έναν διάδικο ή άλλο πρόσωπο να παραστεί ενώπιον του πραγματογνώμονα, να του προσκομίσει τα αναγκαία στοιχεία, να του παράσχει τις αναγκαίες εξηγήσεις, να υποβληθεί σε ιατρική ή αιματολογική εξέταση ή να πράξει ή να δεχθεί οτιδήποτε είναι αναγκαίο για την υποβολή της γνωμοδότησης.

Η έκθεση πραγματογνωμοσύνης μπορεί επίσης να υποβληθεί από διάδικο. Εάν η έκθεση πραγματογνωμοσύνης που έχει υποβληθεί από διάδικο περιέχει όλα τα απαιτούμενα στοιχεία και μια ρήτρα του με την οποία ο πραγματογνώμονας δηλώνει ότι γνωρίζει τις επιπτώσεις μιας σκόπιμα ψευδούς έκθεσης πραγματογνωμοσύνης, οι αποδείξεις θα ληφθούν υπόψη σαν να είχε ζητήσει το δικαστήριο την πραγματογνωμοσύνη. Το δικαστήριο επιτρέπει στον πραγματογνώμονα από τον οποίο ένας διάδικος έχει ζητήσει τη σύνταξη έκθεσης να συμβουλευτεί τον φάκελο ή άλλως του επιτρέπει να λάβει γνώση των πληροφοριών που απαιτούνται για τη σύνταξη της έκθεσης πραγματογνωμοσύνης.

Οι μάρτυρες καταθέτουν για τα πραγματικά περιστατικά που υπέπεσαν στην άμεση αντίληψή τους, ενώ οι πραγματογνώμονες εκφέρουν τη γνώμη τους μόνον σε τομείς όπου η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών προϋποθέτει εμπειρογνωσία. Τα πορίσματα του πραγματογνώμονα δεν υπόκεινται σε δικαστική εκτίμηση ως προς την ορθότητά τους το δικαστήριο αξιολογεί την πειστικότητα της γνωμοδότησης ως προς την πληρότητά της σε συνάρτηση με τις ως προς αυτήν ισχύουσες επιταγές, τη συνεκτικότητα του περιεχομένου της και τη συμβατότητά της με τις υπόλοιπες αποδείξεις που έχουν διεξαχθεί.

Η έγγραφη απόδειξη διεξάγεται με ανάγνωση του εγγράφου ή του αποσπάσματος του εγγράφου ή με κοινοποίηση του περιεχομένου αυτού, κατά τη συζήτηση από τον πρόεδρο της σύνθεσης. Ο πρόεδρος της σύνθεσης μπορεί να απαιτήσει από τον διάδικο που έχει στην κατοχή του ένα έγγραφο το οποίο είναι απαραίτητο αποδεικτικό στοιχείο, να το προσκομίσει ή μπορεί να λάβει το εν λόγω έγγραφο από άλλο δικαστήριο, αρχή ή νομικό πρόσωπο.

2.6 Υπάρχουν αποδεικτικά μέσα με μεγαλύτερη αποδεικτική αξία από τα άλλα;

Δεν προκρίνονται συγκεκριμένες μέθοδοι απόδειξης, αν και ορισμένα αποδεικτικά μέσα μπορεί να χρησιμοποιηθούν μόνον εφόσον καταστεί ανέφικτη η διεξαγωγή των νόμιμων αποδείξεων (κατά κανόνα, διάφορες πράξεις που καταρτίζονται υποχρεωτικά γραπτώς – μόνον, για παράδειγμα, σε περίπτωση καταστροφής, μπορούν να αποκτηθούν με άλλον τρόπο, λ.χ. με εξέταση μαρτύρων). Η διεξαγωγή αποδείξεων με την εξέταση ενός διαδίκου ως προς τις αξιώσεις του μπορεί να διαταχθεί σε υποθέσεις που εξετάζονται σε δίκη κατ' αντιμωλία μόνον εάν το υπό κρίση πραγματικό περιστατικό δεν μπορεί να αποδειχθεί με άλλα μέσα (εκτός από τη συναίνεση στην εξέταση). Ως εκ τούτου προηγούνται οι άλλες αποδείξεις.

2.7 Είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών;

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο νόμος μπορεί να ορίζει τις αποδείξεις που πρέπει να διεξαχθούν εξαρτάται από τη συγκεκριμένη διαφορά (δηλαδή σε δίκη για τη χορήγηση άδειας σύναψης γάμου πρέπει να εξεταστούν και τα δύο μνηστευμένα πρόσωπα).

Ορισμένα πραγματικά περιστατικά μπορεί να αποδειχθούν μόνον με συγκεκριμένο τρόπο, λ.χ. μια διαταγή πληρωμής από συναλλαγματική ή επιταγή μπορεί να εκδοθεί μόνον με προσκόμιση του πρωτότυπου αξιόγραφου, απόφαση για την εξόφληση μιας συναλλαγματικής ή άλλου αξιόγραφου μια διαταγή εκτέλεσης μπορεί να εκτελεστεί μόνον με την προσκόμιση μιας εκτελεστής απόφασης ή ενός εκτελεστού τίτλου, κ.ο.κ.).

Για τη στοιχειοθέτηση ορισμένων υποχρεώσεων ή εμπράγματων δικαιωμάτων (ειδικά ως προς την ακίνητη περιουσία), ο νόμος απαιτεί την ύπαρξη γραπτής σύμβασης – τότε η μέθοδος προσκόμισης αποδείξεων απορρέει από την εν λόγω απαίτηση.

2.8 Οι μάρτυρες υποχρεούνται από το νόμο να καταθέσουν;

Ναι, όλα τα φυσικά πρόσωπα απαιτείται κατά τον νόμο να προσέλθουν στο δικαστήριο εφόσον κλητευθούν και να καταθέσουν δεν επιτρέπεται η αντιπροσώπευση. Οι μάρτυρες που εκπληρώνουν την υποχρέωση μαρτυρίας έχουν δικαίωμα να λάβουν την «αποζημίωση μαρτύρων» (την απόδοση των χρηματικών εξόδων και των διαφυγόντων κερδών).

2.9 Σε ποιες περιπτώσεις οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν;

Οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν σε περιπτώσεις που η εν λόγω κατάθεση θα επέφερε τον κίνδυνο ποινικής δίωξης των ιδίων ή των οικείων τους το δικαστήριο αποφασίζει για το αν είναι δικαιολογημένοι οι λόγοι άρνησης της κατάθεσης. Το δικαστήριο πρέπει επίσης να σεβαστεί τη νόμιμη υποχρέωση των μαρτύρων να τηρούν την εμπιστευτικότητα των απόρρητων πληροφοριών που προστατεύονται από συγκεκριμένο νόμο και άλλες υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας που ορίζονται από τον νόμο ή αναγνωρίζονται από το κράτος (λ.χ. περιστατικά που προσδιορίζονται στο ιατρικό ιστορικό ενός ασθενούς – «ιατρικά απόρρητα» τραπεζικά απόρρητα κ.ο.κ.). Σ' αυτές τις περιπτώσεις, ένα πρόσωπο μπορεί να εξεταστεί μόνον εάν η αρμόδια αρχή ή το πρόσωπο που έχει συμφέρον στην τήρηση της εν λόγω υποχρέωσης, το έχει απαλλάξει από την εν λόγω υποχρέωση.

2.10 Μπορεί ένα πρόσωπο που αρνείται τη μαρτυρία να υποστεί κυρώσεις ή να εξαναγκασθεί να καταθέσει;

Η εκπλήρωση της υποχρέωσης των μαρτύρων μπορεί να επιβληθεί με την προσαγωγή του προσώπου ενώπιον του δικαστηρίου από την αστυνομική αρχή της Δημοκρατίας της Τσεχίας ή σε ακραίες περιπτώσεις, με την επιβολή χρηματικής ποινής.

2.11 Υπάρχουν πρόσωπα τα οποία δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες;

Εν γένει, δεν προβλέπονται συγκεκριμένες κατηγορίες προσώπων που μπορεί να εξαιρεθούν από την υποχρέωση μαρτυρίας ωστόσο, προβλέπονται ορισμένα είδη πραγματικών περιστατικών για τα οποία συγκεκριμένα πρόσωπα μπορεί να μην καταθέσουν (βλ. ερώτηση 2.9).

2.12 Ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και των διαδίκων κατά την εξέταση μάρτυρα; Υπό ποιους όρους μπορεί ένας μάρτυρας να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη ή άλλα τεχνικά μέσα;

Μόνον ένας δικαστής (ο πρόεδρος) έχει το δικαίωμα να εξετάζει μάρτυρες και ηγείται της εξέτασης. Τα υπόλοιπα μέλη του τμήματος και οι διάδικοι ή οι πραγματογνώμονες μπορούν να θέτουν ερωτήσεις μόνον με την άδεια του προέδρου ο πρόεδρος μπορεί να αρνηθεί την υποβολή μιας ερώτησης που, για παράδειγμα, είναι ερώτηση σκοπιμότητας ή παγίδα, ή είναι απρόσφορη ή άσκοπη.

Η χρήση σύγχρονων τεχνολογιών (περιλαμβανομένης της βιντεοδιάσκεψης) που επιτρέπουν την απομακρυσμένη εξέταση προς το παρόν επιτρέπεται στα δικαστήρια που διαθέτουν τον αναγκαίο τεχνικό εξοπλισμό.

3 Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

3.1 Στις περιπτώσεις που τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν συγκεντρωθεί με νόμιμο τρόπο από διάδικο, μπορεί να τα χρησιμοποιήσει το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασής του;

Ναι. Εάν οι αποδείξεις που προτείνει ο διάδικος για να αποδείξει τους ισχυρισμούς του έχουν αποκτηθεί από ή με επιμέλεια του διαδίκου κατά παράβαση της γενικά δεσμευτικής νομοθεσίας, και η συγκέντρωση ή η επιμέλεια συγκέντρωσης των εν λόγω αποδείξεων είναι το αποτέλεσμα της παραβίασης των δικαιωμάτων άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου, το δικαστήριο δεν προβαίνει στην εν λόγω διεξαγωγή των αποδείξεων, λόγω απαραδέκτου.

3.2 Γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία οι μαρτυρίες των διαδίκων;

Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη διεξαγωγή αποδείξεων με την εξέταση των διαδίκων αν το επίδικο περιστατικό δεν μπορεί να αποδειχθεί με άλλο τρόπο ή ο διάδικος που θα εξεταστεί συμφωνήσει σχετικά. Ο εν λόγω κανόνας δεν εφαρμόζεται στη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, δηλαδή στη διαδικασία που μπορεί να κινηθεί με πρωτοβουλία του δικαστηρίου (βλ. παράγραφο 2.1), και σε δίκες διαζυγίου ή δίκες για τη λύση, ακύρωση ή το ανυπόστατο μιας εταιρικής σχέσης. Αποδεικτικό μέσο θεωρείται μόνον η εξέταση των διαδίκων που έχει διαταχθεί χωριστά από το δικαστήριο ως προδικαστική απόδειξη των πραγματικών περιστατικών των οποίων γίνεται επίκληση.

Τελευταία επικαιροποίηση: 27/08/2019

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.